

פרק ג	
מראה הסנה ושליחות משה	סיכום הפרק
	<p>סיום תקופת הסתר הפנים והשעבוד:</p> <p>* משה רועה צאנו של יתרו חותנו. תוך כדי לקיחת הצאן למרעה הגיע משה להר האלוקים (חורב) ושם התגלה אליו מלאך ה' בלבת אש מתוך שיח הסנה. משה התפלא כיצד יתכן ששיח הסנה בוער באש, אך אינו נאכל.</p> <p>* ה' התגלה למשה מתוך הסנה, ואמר לו להוריד נעליו, כי המקום קדוש. (דבר דומה אירע ליהושע ביריחו – יהושע ה', יג-טו).</p> <p>* משה הסתיר פניו כי פחד להביט אל האלוקים, וה' אמר לו שהוא ראה את צרת ישראל, והוא רוצה להצילם.</p> <p>* בפרק ג' פסוק י', ה' אמר למשה מהי השליחות המוטלת עליו: "ועתה לכה (לך) ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים".</p> <p>* משה מקשה בשאלות:</p> <p>א. "מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים?"</p> <p>ב. "הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת אליהם אלהי אבותיכם שלחני אליכם, ואמרו לי מה שמו – מה אומר אליהם?"</p> <p>לשאלות אלה מצטרפים קשיים נוספים שמעלה משה בפרק ד' מפני שאינו רואה עצמו מתאים לשליחות זו. (ראה טבלה מצורפת).</p> <p>ה' השיב לשאלות משה, וכמו כן אמר לו לאסוף את זקני ישראל, אשר יצטרפו לשליחותו וילכו אתו למלך מצרים בדרישה לשלח את עם ישראל ממצרים.</p> <p>ה' בשר למשה על דברים העתידיים לקרות במצרים: 1. המכות 2. בני ישראל יצאו ממצרים ברכוש רב.</p>

תשובות אלוקים	טענות משה
<p>ג'י"ב</p> <p>1. א. "כי אהיה עמך וזה לך האות..." – אני נמצא אתך. אתה הולך אל פרעה מכוח זה שאני שלחתי אותך, ולכן אתה ראוי לעמוד לפניו.</p> <p>ב. "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה" – בני ישראל בעתיד יקבלו כאן בהר הזה את התורה, ובזכות זה הם ראויים לצאת ממצרים.</p> <p>הערה: בפסוק זה נאמר: "כי אהיה עמך, זזה לך האות"</p> <p>כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה" מהו האות(הסימן), וסימן למה הוא? <u>פרוש 1:</u> האות הוא הסנה, והוא סימן לכך שמשה הולך בשליחות ה' ויצליח.</p> <p><u>פרוש 2:</u> האות הוא שמשה יצליח בשליחותו, וזה יהיה סימן לכך שישראל יקבלו את התורה.</p>	<p>ג'י"א</p> <p>1. א. "מי אנוכי כי אלך אל פרעה?"(כלומר כנגד שליחות מספר 1 שהוא צריך לעמוד לפני פרעה, הוא טוען שהוא אינו ראוי לעמוד לפני מלכים).</p> <p>ב. "וכי אוציא את בני ישראל ממצרים"(כלומר כנגד שליחות מספר 2 שהוא צריך להוציא את ישראל ממצרים, הוא טוען – בזכות מה ישראל ראויים לצאת ממצרים? כך לפי רש"י וספורנו. אך קל יותר לקבל את פירוש רשב"ם: איזה דבר מתקבל אוכל לומר לפרעה שע"י אותו דיבור אוכל להוציא את ישראל ברשות ממצרים).</p>
<p>ג'י"ד-ט"ו</p> <p>2. א. תשובה למשה – "אהיה אשר אהיה" כלומר מהות ה' היא - אהיה עמם בצרה זו, ואהיה עמם גם בצרות הבאות(כלומר מהותו היא שהוא עוזר). <u>תשובה לישראל</u> – "אהיה שלחני אליכם" – מהות ה' - אהיה אתכם בצרה זו(לישראל הוא לא מזכיר שיהיו עוז צרות אחרות כדי שלא לצערם).</p> <p>ב. "ה' אלוקי אבותיכם אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב".</p>	<p>ג'י"ג</p> <p>2. "הנה אנוכי בא אל בני ישראל ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם" – בני ישראל ישאלו אותי מה שמו ומהותו של ה' – מה אענה להם?</p>
<p>ד', ב'-ט'</p> <p>3. ה' נותן ביד משה 3 אותות שיעשה לישראל: ב'-ה': הפיכת המטה לנחש. (יש כאן רמז למשה שדיבר לשון הרע, כמו הנחש בגן עדן). ו'-ז': הפיכת יד משה ליד מצורעת. (בצרעת רמז למשה, שדיבר לשון הרע, כמו מרים שנצטרעה). ט': הפיכת המים לדם. (יש כאן רמז שבעתיד</p>	<p>ד'א'</p> <p>3. "הן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי כי יאמרו לא נראה אליך ה'" – לשון הרע מצד משה על ישראל.</p>

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

www.meir-avitan.co.il מתוך האתר של מאיר אביטן

<p>המכה הראשונה תהיה הפיכת היאור לדם).</p>	
<p>ד', י"א-י"ב 4. "מי שם פה לאדם או מי ישום אילם או חרש או פיקח או עיוור הלא אנוכי ה'" – <u>הקב"ה בותן לאדם את היכולת לראות לדבר וכדומה, ולכן אין לך מה לדאוג.</u></p>	<p>ד', י"י 4. "כי אדוני לא איש דברים אנוכי גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך כי כבד פה וכבד לשון אנכי" – אני מגמגם ואינני יכול להיות שליח.</p>
<p>ד', י"ד-י"ז 5. "הלא אהרון אחיך הלוי...ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו ואנוכי אהיה עם פיך ועם פיהו...ודיבר הוא לך אל העם..." – ה' מצרף את אהרון שיעזור למשה: ה' ידבר אל משה, משה ידבר אל אהרון ואהרון ידבר אל פרעה או אל העם.</p>	<p>ד', י"ג 5. "כי אדוני שלח נא ביד תשלח": <u>פרוש 1:</u> תשלח במקומי את מי שאתה רגיל לשלוח (את אהרון). <u>פרוש 2:</u> תשלח במקומי, את אותו אדם שיזכה להכניסם לארץ(משה ראה ברוח הקודש, שלא יזכה להכניס את ישראל לא"י).</p>

שאלות ותשובות פרק ג

שאלה	תשובה
<p>1 פרק ג עפ"י שאלת בגרות משה ומראה הסנה (א'-ט"ו)</p> <p>עיין בפסוקים ב'-ט"ו. א. מה גרם למשה לסור לראות "את המראה הגדול הזה?" ב. מה הייתה מטרת התגלות ה' אל משה במעמד הסנה? ג. האם הנאמר בפסוק ג' – "מדוע לא יבער הסנה" – סותר את הנאמר בפסוק ב' – "הסנה בוער באש"? נמק.</p>	<p>א. משה התפלל על התופעה שראה, שהייתה בניגוד לחוקי הטבע – הסנה בער באש ובמקום להתכופף ולהתפורר לא חל בו כל שינוי. ב. מטרת ה' בהתגלות אל משה בסנה הייתה "להכשיר את הקרקע" לשליחותו של משה, שבעקבות המראה הבלתי רגיל יבין, כי אכן ה' פונה אליו. ג. לא סותר. הראשון משמעו שהסנה בוער באש, השני משמעו שאינו נשרף וכלה.</p>
<p>2 משה ומראה הסנה (ב')</p> <p>א. מדוע לפי רש"י נתגלה ה' דווקא מתוך הסנה, שהוא שיח עלוב וקוצני (ב')? ב. באיזה הקשר מסופר בנביאים ראשונים על ציווי דומה (יהושע ה', טו)?</p>	<p>א. דווקא הסנה מסמל את מצבו העכשווי של עם ישראל, וזה מראה על השתתפות של ה' בצרת ישראל. ב. שר צבא ה' מתגלה אל יהושע ביריחו ומצווה עליו "של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עומד עליו קדש הוא". התגלות זו נעשתה בסיום שלב הכניסה של בני ישראל לארץ ישראל, לאחר מעבר הירדן, עשיית ברית מילה ועשיית הפסח, ולפני תחילת כיבוש הארץ.</p>
<p>3 פרק ג בגרות האות למשה (י"ב)</p> <p>"וזה לך האות כי אנכי שלחתיך" (י"ב). מהו האות עליו מדובר בפסוק זה ומה הייתה מטרתו (רש"י שני פירושים)?</p>	<p>לפי פירוש ראשון האות הוא הסנה עצמו, והוא אות לכך ש"כדאי אני להציל" ואתה תצליח בשליחותך. לפי פירוש שני האות הוא עתידי – עצם ההצלחה בשליחותך תהיה לך אות על הבטחה אחרת שאני מבטיחך, והיא שכשתוציא את בני ישראל ממצרים תקבלו אתה ובני ישראל את התורה על ההר הזה (הר חורב, שבו מתרחש מעמד הסנה).</p>
<p>4 פרק ג עפ"י שאלת בגרות</p> <p>עיין בשמות, ג', ט"ז-כ'. א. לשם מה נצטווה משה לאסוף את זקני ישראל (ט"ז-י"ח)? ב. האם מלאו הזקנים את התפקיד שיועד להם (ה', א. רש"י)? ג. גם בספר במדבר מסופר כי משה אסף שבעים מזקני ישראל.</p>	<p>א. משה נצטווה לאסוף את הזקנים כדי שילכו אתו אל פרעה, להוציא את ישראל ממצרים ב. לפי פסוק י"ח זקני ישראל אמורים ללכת עם משה אל פרעה. לפי פרק ד' פסוק כ"ט משהו ואהרן אוספים אליהם את כל זקני בני ישראל, אך בתחילת פרק ה' נזכר שרק משה ואהרן באו אל פרעה. רש"י אומר שהזקנים לא באו אתם כי פחדו</p>

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

<p>ללכת אל מלך מצרים. ג. משה נצטווה לאסוף שבעים מזקני ישראל אחרי שהתלונן שאינו יכול עוד לשאת בתפקיד של הנהגת העם לכדו, (בעקבות תלונותיהם הרבות, ובעקבות בקשתם לבשר). תפקידם של הזקנים היה לסייע למשה בהנהגת העם.</p>	<p>מה הייתה הסיבה שבגללה נצטווה משה לאסוף שבעים מזקני ישראל, ומה היה תפקיד הזקנים?</p>	<p>זקני ישראל (ט"ז-כ')</p>
<p>א. פרעה לא יתן לבני ישראל לצאת ממצרים מרצונו החופשי, אלא רק לאחר שה' יראה לו את ידו החזקה. ב. מצרים עתידים לקבל את מכות ה' (כל העם המצרי), וכן עתידים לתת חפצים שונים לבני ישראל לפני צאתם ממצרים.</p>	<p>א. עפ"י דברי ה' למשה – כיצד עתיד פרעה להגיב על דברי משה אליו? (י"ט). "ולא ביד חזקה" = אלא אם כן אני מראה לו את ידי (החזקה). ב. אילו שני דברים עתידים לקרות במצרים מלבד הוצאת בני ישראל ממצרים? (כ'-כ"ב)</p>	<p>5 פרק ג עפ"י שאלת בגרות (י"ט-כ"ב)</p>
<p>א. <u>נימוקי משה</u>: 1. במה ראוי אני לעמוד לפני מלכים (ג' יא) 2. אני לא האיש המתאים לשליחות של דיבורים כי אני מגמגם (ד', י). וכן לא רצה להיות במעמד גדול משל אחיו) 3. לאחר שלמעשה אזלו נימוקיו אומר משה: אנא, מצא מישהו אחר מתאים ממני לשליחות (ד', יג). <u>נימוקים הקשורים לישראל</u>: לפי רש"י לג', יא שאל במה ראויים ישראל להיגאל. לפי ד', א – בני ישראל לא יאמינו לי שה' נראה אלי ולכן גם לא ישמעו בקולי. ב. תגובות ה': לשאלה "מי אנכי"... – לא שלך היא השליחות אלא שלי ואנכי אהיה עמך. לחשש הגמגום – אני אהיה עם פוך ואורה לך מה לומר. ל"שלח נא ביד תשלח" – אני אצרף אליך את אהרן אחיך. ג. גדעון השופט התנגד בטענה שלא הוא ולא בניו ימשלו בהם אלא ה' ימשול בהם. שאול המלך לא התנגד אך התפלא מדוע תינתן ההנהגה דווקא למישהו הבא מהמשפחה הצעירה ביותר בשבט הקטן ביותר.</p>	<p>בפרקים ג' – ד' מסופר על סירובו של משה לשליחות ה' ועל הנימוקים לסירובו. א. ציין שני נימוקים אישיים בגללם מסרב משה לקבל עליו את השליחות, ונימוק נוסף הקשור לישראל. (נימוקים אישיים: ג', יא ד', י, יג וברש"י. <u>נימוק הקשור בישראל</u>: ג', יא ברש"י, ד', א). ב. כיצד הגיב ה' לכל אחד מהנימוקים של משה? ג. ציין שמות שני מנהיגים עליהם מסופר בנביאים ראשונים כי התנגדו לקבל הנהגה לעצמם, וכתוב סיבה אחת בגללה התנגד כל אחד מהם לקבלת ההנהגה.</p>	<p>6 פרק ג עפ"י שאלת בגרות סירוב משה ללכת בשליחות והסיבות לסירובו</p>